

Lempäälän Marjamäen eteläosan ja Lastusten osayleiskaava-alueiden luontoselvitykset vuonna 2025: eläimet

Marko Nieminen, Miikka Friman, Timo Nupponen & Minna Viljamaa

Faunatican raportteja 117/2025

Päiväys: 29.12.2025

Kirjoittajat: Marko Nieminen, Miikka Friman, Timo Nupponen & Minna Viljamaa

Kannen kuvat: Vastakuoriutunut idänkirsikorennon naaras 26.7.2025 (ylempi);
täplälampikorennon koiras reviirillään 13.7.2025 (alempi). (Kuvat: Miikka Friman)

Valokuvat: © 2025 / Faunatica Oy

Karttakuvat: © 2025 / Faunatica Oy

Pohjakartat ja ilmakuvat: © Maanmittauslaitos

Espoo 2025

Suosittellemme viittaamaan tähän raporttiin seuraavasti:

Nieminen, M., Friman, M., Nupponen, T. & Viljamaa, M. 2025: Lempäälän Marjamäen eteläosan ja Lastusten osayleiskaava-alueiden luontoselvitykset vuonna 2025: eläimet. – Faunatican raportteja 117/2025. 30 s.

Sisällysluettelo

TIIVISTELMÄ.....	3
1. JOHDANTO	4
2. TULOKSET JA NIIDEN TARKASTELU	6
2.1. Liito-orava	6
2.2. Viitasammakko.....	8
2.3. Sudenkorennot.....	10
2.3.1. Idänkirsikorento	10
2.3.2. Luontodirektiivin lampikorennot	13
2.3.3. Muut sudenkorennot	14
3. JOHTOPÄÄTÖKSET JA SUOSITUKSET	15
3.1. Liito-orava	15
3.2. Viitasammakko.....	15
3.3. Sudenkorennot.....	16
4. KIRJALLISUUS	17
LIITE 1. MENETELMÄKUVAUKSET	19
LIITE 2. VALOKUVIA SUDENKORENTOSELVITYKSESTÄ	22
LIITE 3. SUDENKORENTOHAVAINNOT KOHTEITTAIN JA MUUT MERKITTÄVÄT HYÖNTEISHAVAINNOT	26

Tiivistelmä

Faunatica Oy teki vuonna 2025 Lempäälän kunnan toimeksiannosta Lempäälän Marjamäen eteläosan (12024; n. 516 ha) ja Lastusten (12021; n. 575 ha) osayleiskaava-alueiden muuttuvan maankäytön alueilta liito-orava-, viitasammakko- ja sudenkorentoselvitykset.

Liito-oravan osalta rajattiin Marjamäen selvitysalueelta lajin ydinalue, jolla havaittiin papanapuu. Ydinalue on suositeltavaa säästää, mutta se ei ole luonnonsuojelulain 78 §:n mukainen kohde.

Viitasammakoita havaittiin Lastusten selvitysalueella kahdessa kohtaa: Puutarhatien lähellä sijaitsevalla lammella ja Ilvankajärven pohjoisrannalla. Kohteille tehtiin luonnonsuojelulain 78 §:n mukaiset lisääntymis- ja levähdyspaikkarajaukset, joita ei saa hävittää eikä niiden ekologista tilaa saa heikentää. Viitasammakon elinvaatimuksiin kuuluu myös soveliaan maaympäristön esiintyminen lisääntymispaikan ympäristössä, mikä tulee huomioida, jottei lisääntymis- ja levähdyspaikkoja heikennetä.

Idänkirsikorentoa havaittiin kahdella kohteella: Marjamäessä Ideaparkin kaakkoispuolen lammikoilla ja Lastusten Tervalammilla. Täplälampikorentoa havaittiin yhdellä kohteella Lastusten Jyrängön lampi. Em. kohteille tehtiin luonnonsuojelulain 78 §:n mukaiset lisääntymis- ja levähdyspaikkarajaukset, joita ei saa hävittää eikä niiden ekologista tilaa saa heikentää.

1. Johdanto

Faunatica Oy teki vuonna 2025 Lempäälän kunnan toimeksiannosta Lempäälän Marjamäen eteläosan (12024) ja Lastusten (12021) osayleiskaava-alueilla luontoselvityksiä, joista eläimiin kohdistuvat osatyöt sisältyvät tähän raporttiin. Luontoselvitykset tehtiin muuttuvan maankäytön alueilta (Marjamäki: n. 516 ha; Lastuset: n. 575 ha; kuva 1). Selvitysalueen rajaus on esitetty kuvassa 1. Maastotöistä ja raportoinnista vastasivat: FM Miikka Friman (lampikorennot), FM Timo Nupponen (idänkirsikorento), FM Minna Viljamaa (liito-orava ja viitasammakko) ja FT Marko Nieminen (raportoinnin viimeistely).

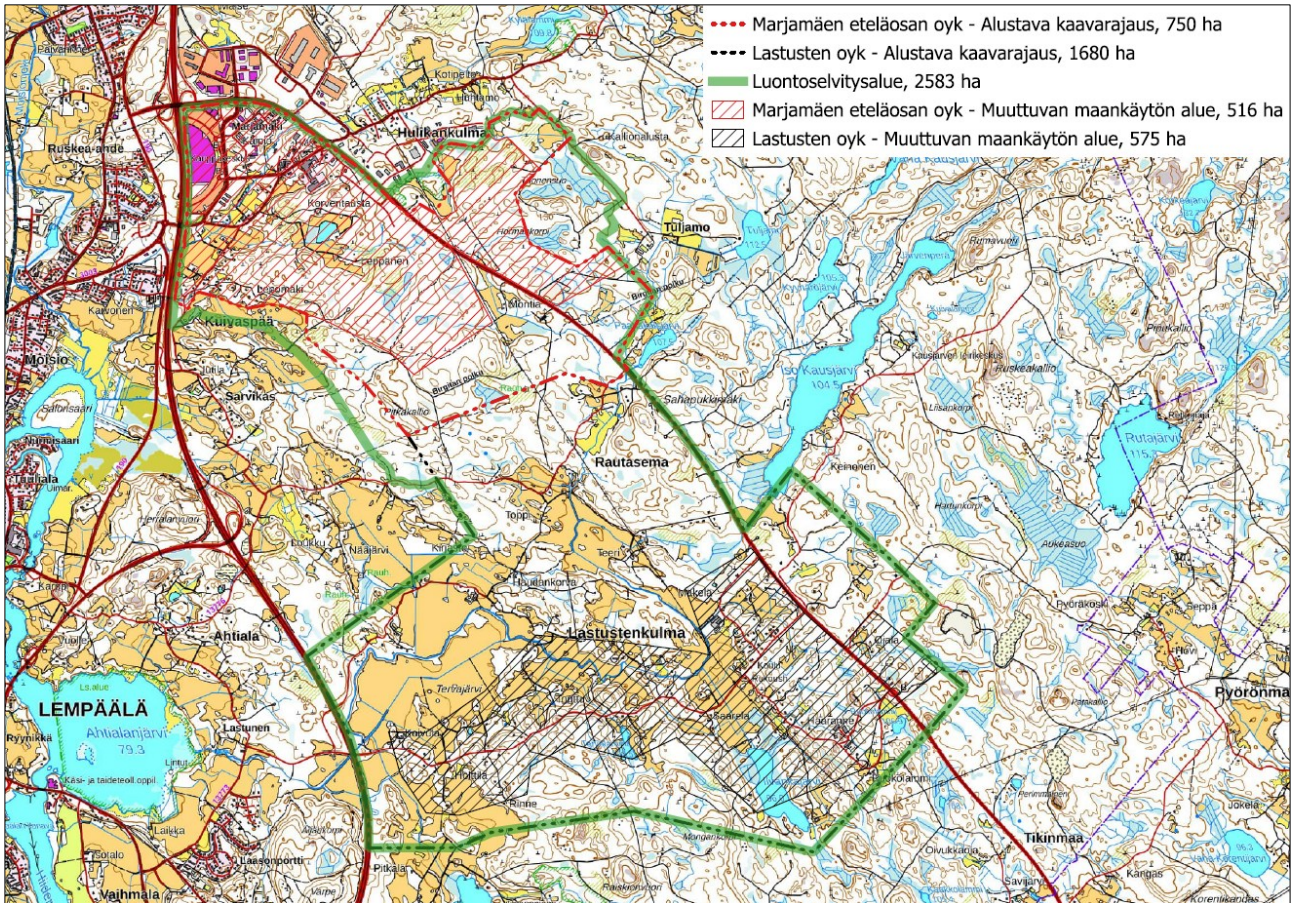
Liito-oravaselvityksessä kartoitettiin lajille soveliaat alueet, esiintymisalueet, lisääntymis- ja levähdyspaikat, kolo-, papana- ja pesäpuut sekä kulkuyhteydet laajemmalle alueelle ympäristöministeriön ohjeistuksen mukaisesti (Nieminen 2017). Liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikkoja ei saa hävittää eikä heikentää luonnonsuojelulain 78 §:n nojalla.

Viitasammakoselvityksessä kartoitettiin lajin esiintyminen sille potentiaalisesti sovelialta alueilta soidinaikaan ympäristöministeriön ohjeistuksen mukaisesti (Saarikivi 2017). Viitasammakon lisääntymis- tai levähdyspaikkoja ei saa hävittää eikä heikentää luonnonsuojelulain 78 §:n nojalla.

Sudenkorentoselvityksessä kartoitettiin luontodirektiivin liitteen IV(a) lampikorentojen ja idänkirsikorennon esiintyminen ilmakuva- ja karttatarkastelulla valikoiduilla kohteilla ympäristöministeriön ohjeistuksen mukaisesti (Pynnönen 2017a-d). Kyseisten lajien lisääntymis- tai levähdyspaikkoja ei saa hävittää eikä heikentää luonnonsuojelulain 78 §:n nojalla.

Selvityksissä sovelletaan Suomen ympäristökeskuksen raporttia Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi, opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle (Mäkelä & Salo 2023).

Selvitysmenetelmät kuvaillaan liitteessä 1.

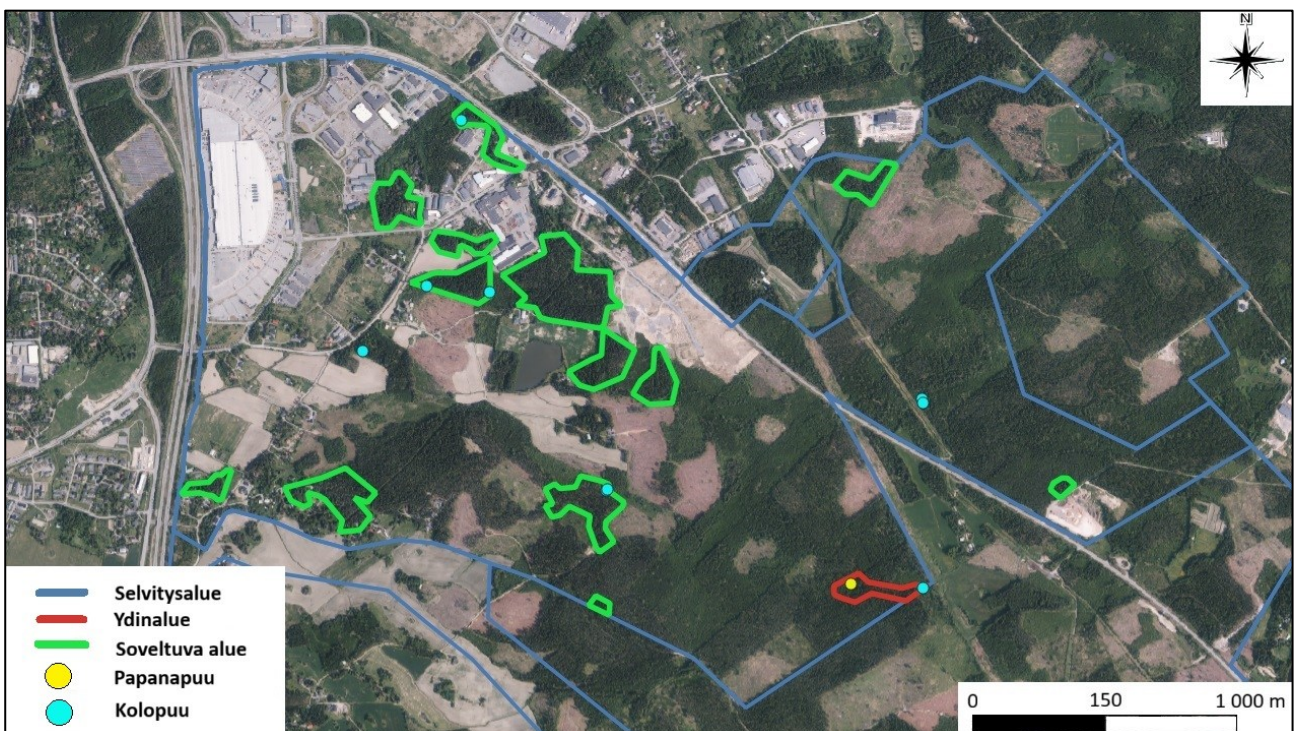
Kuva 1. Selvitysalueiden rajaukset. Työhön sisältyivät muuttuvan maankäytön alueet.

2. Tulokset ja niiden tarkastelu

2.1. Liito-orava

Marjamäen selvitysalueella havaittiin yksi liito-oravan papanapuu Marjamäen Montian lähellä sekä kolopuita ja soveltuvaa metsää, mutta luonnonsuojelulain mukaista lisääntymis- tai levähdyspaikkaa ei havaittu (kuva 2). Havaitun papanapuun ympäristössä ja soveltuvan metsän alueella oli tehty hakkuita lähiaikoina, kaikki hakkuut eivät näy vielä ilmakuvissa (kuva 3). Papanapuu oli varttunut kuusi, jonka alta löytyi yksi papana. Papanapu vaikuttaa vanhalta, joten se on luultavasti säilynyt viime vuodelta. Papanapuusta itään oli myös kolohaapa, joka oli merkattu nauhoilla säästettäväksi. On mahdollista, että alueella on ollut liito-oravan elinympäristö tai liito-orava käyttää aluetta kulkuyhteytenä. Soveltuva metsäalue rajattiin ydinalueeksi varovaisuusperiaatteen mukaisesti.

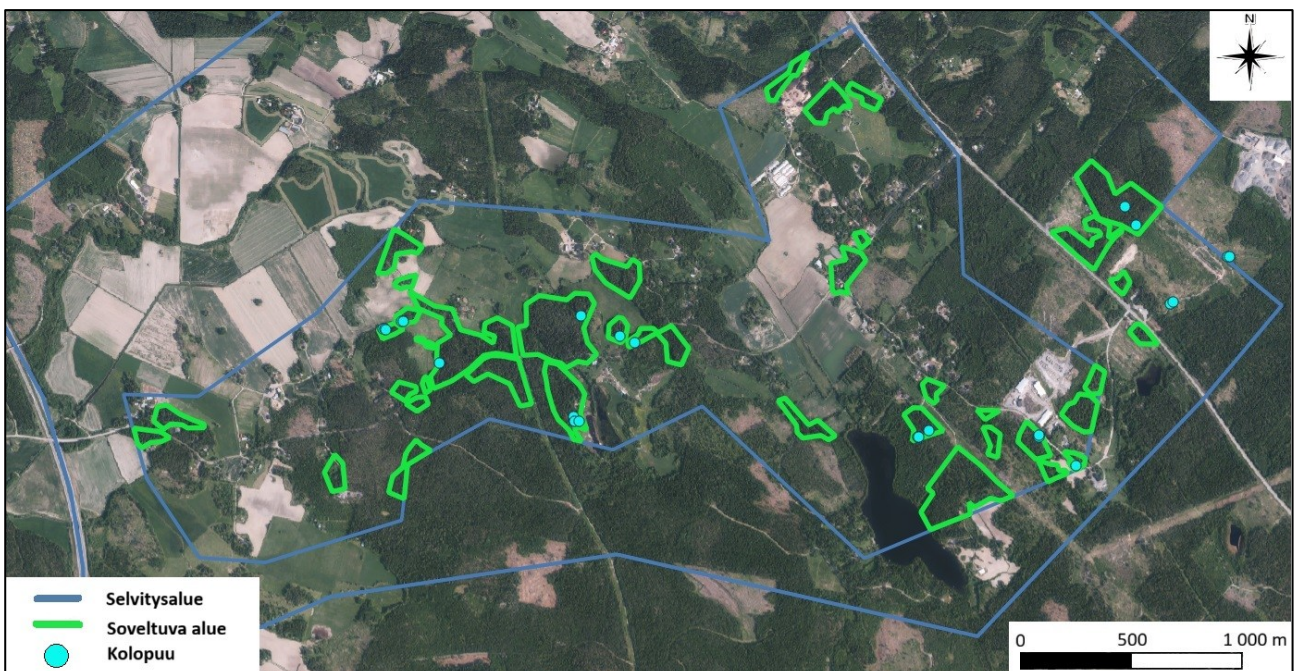
Lastusten alueelta lajia ei havaittu (kuva 4).

Kuva 2. Ilmakuvaan merkittynä Marjamäen selvitysalue, liito-oravalle soveltuvat metsälaikut ja rajattu ydinalue sekä havaitut papanapuu ja kolopuut.

Kuva 3. Ilmakuvaan merkittynä selvitysalue- ja ydinaluerajaus sekä havaitut liito-oravan papanapuu ja kolopuu. Ilmakuvasssa ei näy ydinalueen pohjois- ja eteläpuolella olevat uudet hakkuualueet.

Kuva 4. Ilmakuvaan merkittynä Lastusten selvitysalue, liito-oravalle soveltuvat metsälaikut ja kolopuut.

2.2. Viitasammakko

Viitasammakoita ei havaittu Marjamäen selvitysalueella (kuva 5).

Lastusten selvitysalueella viitasammakoita havaittiin kahdessa kohtaa (kuva 6): Puutarhatien lähellä sijaitsevalla lammella (kuva 7) 5 yksilöä ja Ilvankajärven pohjoisrannalla (kuva 8) 3 yksilöä. Selvitysalueella ei ole tehty aiempia havaintoja viitasammakoista Laji.fi-sivuston mukaan. Havaitulle lisääntymisalueille tehtiin lisääntymis- ja levähdyspaikkarakajaukset (kuvat 7 & 8).

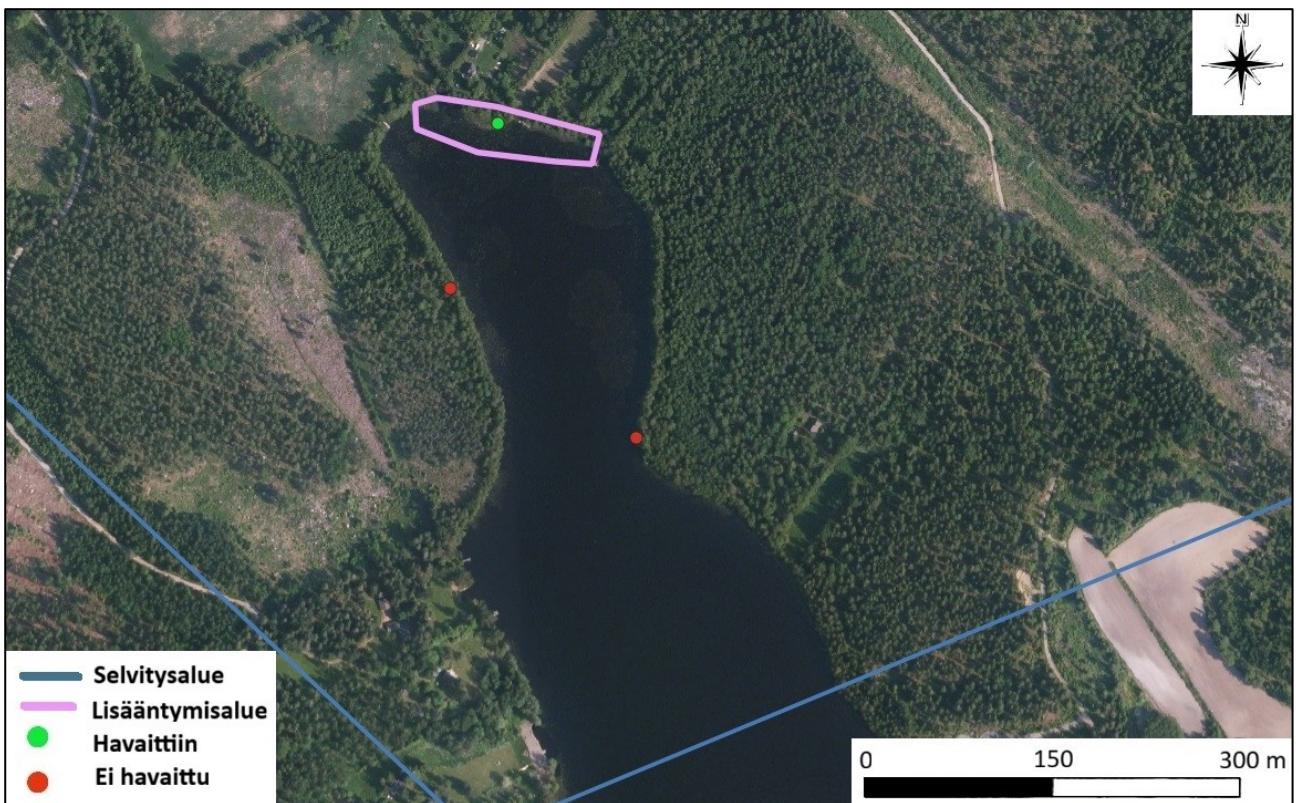
Kuva 5. Ilmakuvaan merkittynä viitasammakoiden havainnointipisteet Marjamäen selvitysalueella.

Kuva 6. Ilmakuvaan merkittynä viitasammakoiden havainnointipisteet Lastusten selvitysalueella.

Kuva 7. Ilmakuvaan merkittynä Lastusten selvitysalueella sijaitsevan Puutarhatien viereisen lammen havaittu viitasammakoiden lisääntymispaikka.

Kuva 8. Ilmakuvaan merkittynä Lastusten selvitysalueella osittain sijaitseva Ilvankajärvi, viitasammakoiden havainnointipisteet ja havaittu lisääntymispaikka.

2.3. Sudenkorennot

2.3.1. Idänkirsikorento

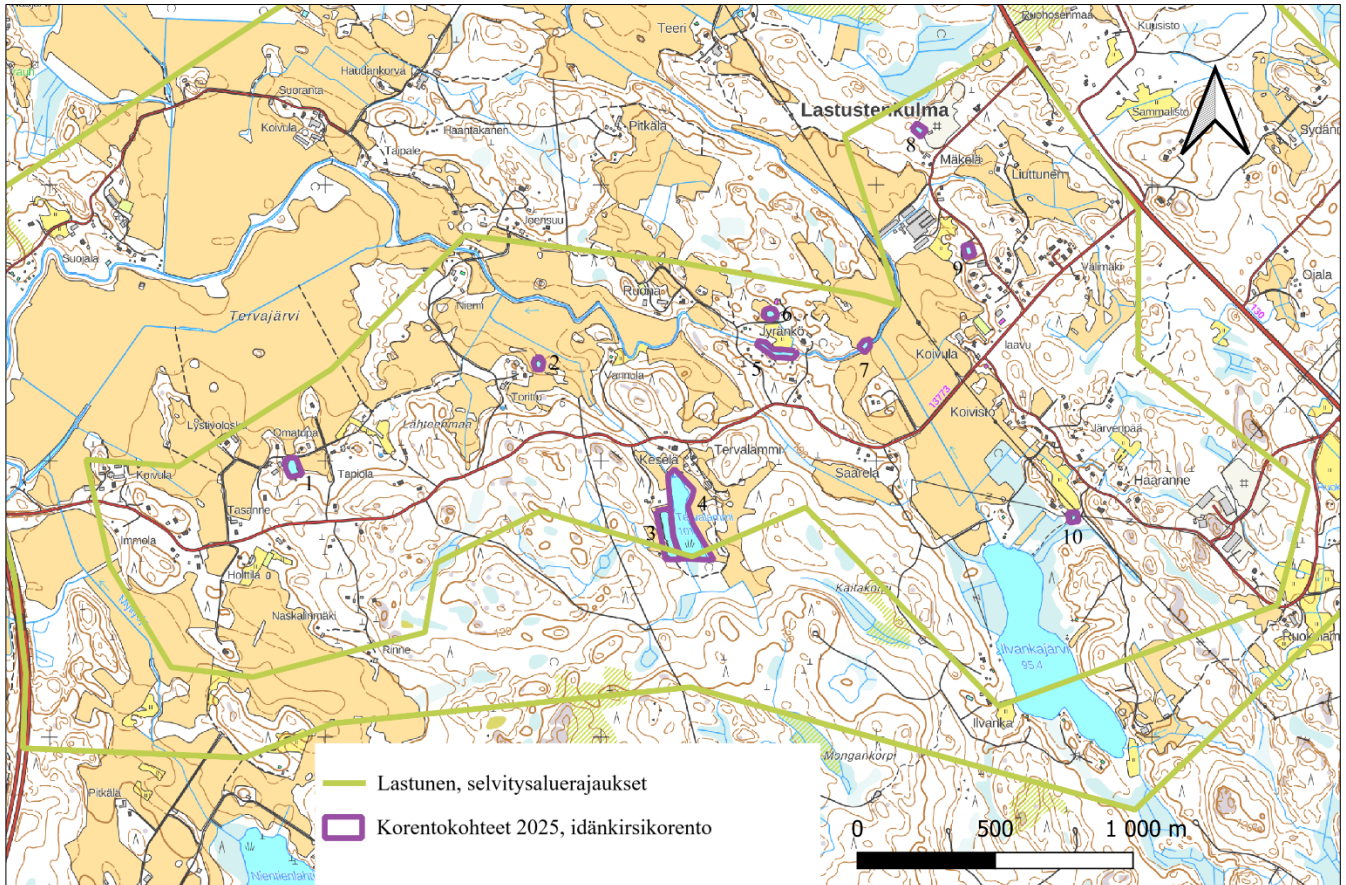
Idänkirsikorento havaittiin kahdella kohteella:

Marjamäki, Ideaparkin kaakkoispuoli (kohde 11 kuvassa 10). Yksi yksilö 12.5.2025. Kohde on puronvarsikosteikko, jossa on laajahkoja seisovan veden alueita ja runsaasti vesikasvillisuutta. Puron reunoja on todennäköisesti joskus aiemmin pengerretty.

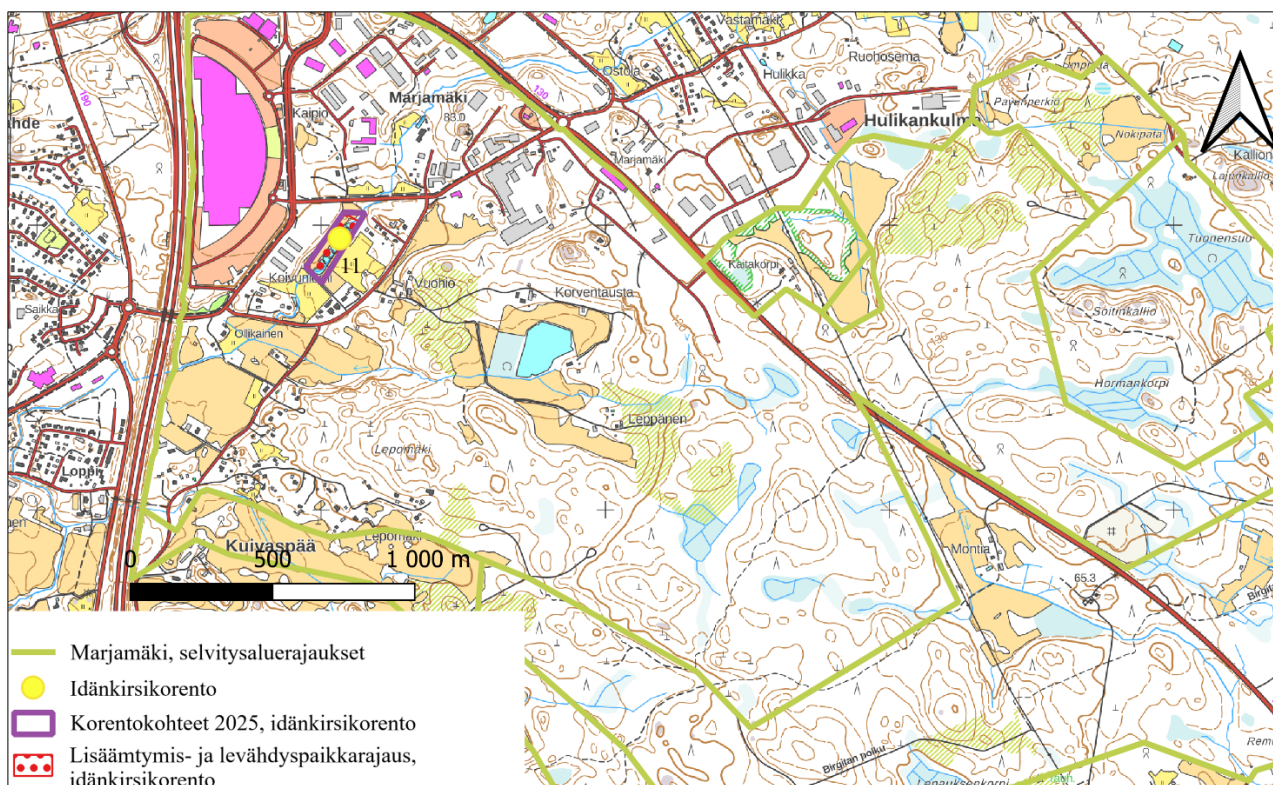
Lastunen, Tervalammit (kohteet 3 & 4 kuvassa 9). Lampikorentoselvityksen yhteydessä tavattiin 26.7.2025 kolme vastakuoriutunutta idänkirsikorentoa, joista kaksi oli länsipuolisen lammen rannalla. Vastakuoriutuneilla yksilöillä on tapana levittäytyä maastoon, ja kaikki yksilöt voivat olla lähtöisin Tervalammin länsipuoliselta lamelta, joka on rantakasvistoltaan lähempänä lajin tyypillistä elinympäristöä kuin toinen lampi.

Lisäksi yksi kohteista (Torittu; kohde 2 kuvassa 9) arvioitiin soveltuvan idänkirsikorenon elinympäristöksi. Kohteista kahdeksan ole sellaisia, että ne eivät sovellu ollenkaan tai soveltuvat huonosti idänkirsikorenon elinympäristöksi. Yleisimmät syyt kohteen soveltumattomuuteen idänkirsikorenon elinympäristöksi olivat virtaava vesi, ranta- ja vesikasvillisuuden vähäisyys sekä varjostuneisuus ja rantojen umpeenkasvu.

Idänkirsikorenon havaintopaikoille tehtiin lisääntymis- ja levähdyspaikkarakajaukset (kuvat 11 & 12).

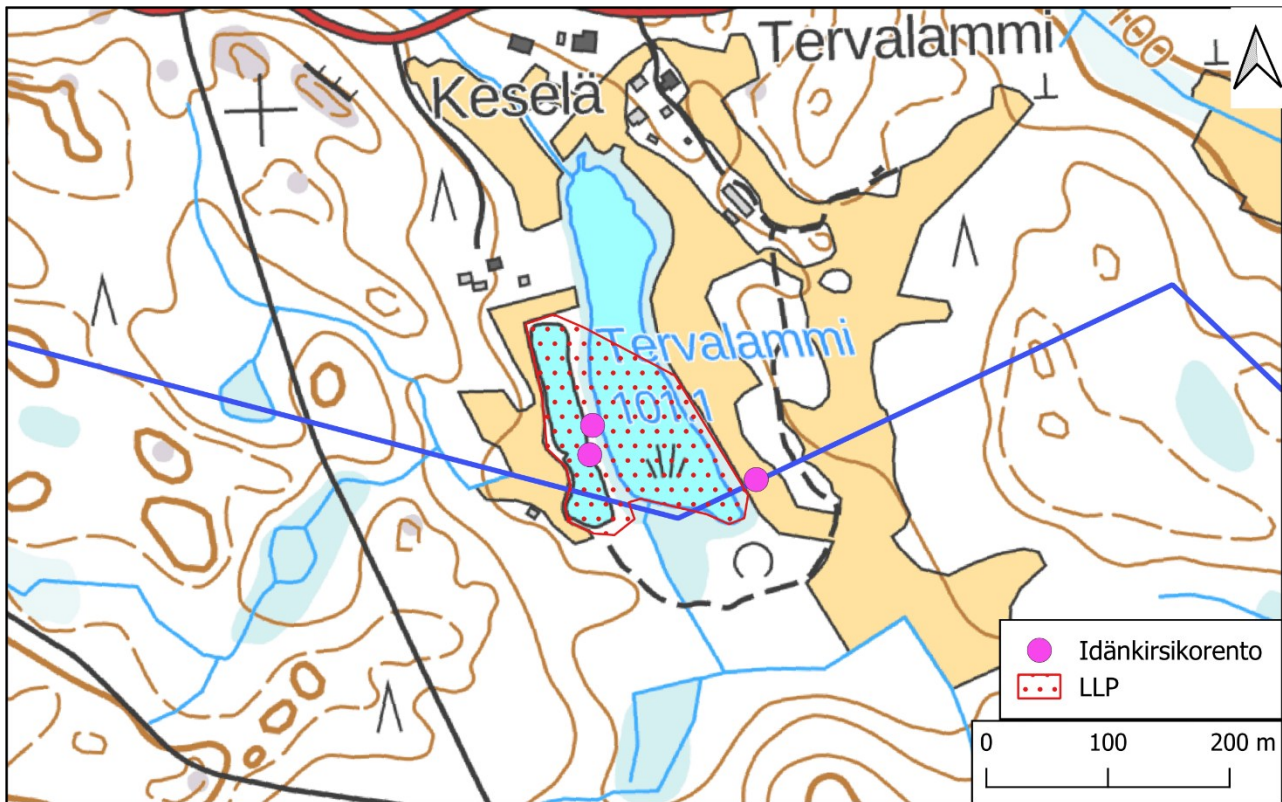
Kuva 9. Lastusten selvitysalueen sudenkorentoselvityksen kohteet. Kohteet 1–10 sisältyivät idänkirsikorento- ja lampikorentoselvityksiin, ja lampikorentokartoituksessa oli mukana myös Ilvankajärven pohjoisosa.

Kuva 10. Marjamäen selvitysalueen sudenkorentoselvityksen kohde (kohde 11).

Kuva 11. Idänkirsikorenon havainto ja lisääntymis- ja levähdyspaikkarajaus (LLP) Marjamäen Koivuniemessä (kohde 11).

Kuva 12. Idänkirsikorenon havainnot ja lisääntymis- ja levähdyspaikkarajaus (LLP) Lastusten Tervalammilla (kohteet 3 & 4).

2.3.2. Luontodirektiivin lampikorennot

Lampikorentoselvitykseen sisältyivät samat kohteet kuin idänkirsikorentoselvitykseen, mutta lisäksi kartoitettiin Ilvankajärvi. EU:n luontodirektiivissä mainituista lampikorennoista alueella havaittiin vain täplälampikorentoa, jota tavattiin yhdellä kohteella (Jyrängön lampi; kohde 6 kuvassa 9). Siellä havaittiin 13.7. kaksi koirasyksilöä, ja kyseessä on ilmeinen lajin lisääntymispaikka. Lisääntymis- ja levähdyspaikkarajaus esitetään kuvassa 13.

Luontodirektiivin lampikorennoille potentiaalisiksi arvioituilla Ilvankajärvellä ja Tervalammilla ei kesällä 2025 havaittu direktiivissä kohdelajeja, mutta ei ole poissuljettua, etteikö joitakin yksilöitä voisi niilläkin ajoittain esiintyä. Selvityksen perusteella paikat eivät kuitenkaan ole direktiivilampikorentojen lisääntymispaikkoja.

Kuva 13. Täplälampikorenon havainnot ja lisääntymis- ja levähdyspaikkarajaus (LLP) Lastusten Jyrängössä (kohde 6).

2.3.3. Muut sudenkorennot

Alueella havaittiin selvityksen yhteydessä yhteensä 25 sudenkorentolajia (ks. liite 3). Suurimmat laji- ja yksilömäärät havaittiin Tervalammilla ja Vuohionpolun lammella ja ojalla. Koska selvitys keskittyi vain lampikorentojen lentoaikaan ja niille sopiviin elinympäristöihin, paikkakohtainen lajimäärä ei kuvaa niiden todellista lajimäärää, vaan antaa näkymän siihen, mitä lajeja kohteilla on ollut lennossa havainnoinnin ajankohdalla.

Havaituista sudenkorentolajeista keritytönkorento (*Ischnura pumilio*) on Suomessa harvinainen ja Pirkanmaalle uusi laji. Se ei kuitenkaan ole suojeltu, ja laji on arvioitu meillä elinvoimaiseksi (LC). Lisäksi voidaan mainita esimerkiksi verikorento (*Sympetrum sanguineum*), joka on viime vuosina yleistynyt huomattavasti ja levittäytynyt pohjoista kohti. Keritytönkorentoa lukuun ottamatta selvityksen alueella tavatut sudenkorennot ovat nykyään Suomessa yleisiä.

Alueella tavatuista sudenkorennoista siniukonkorento (*Aeshna juncea*), tummasyyskorento (*Sympetrum danae*) ja elokorento (*Sympetrum flaveolum*) on arvioitu Euroopan ja EU:n tasoilla erittäin uhanalaisiksi (EN), ruskoukonkorento (*Aeshna grandis*), keihästytönkorento (*Coenagrion hastulatum*), välkekorento (*Somatochlora metallica*) sekä pikku- ja isolampikorento (*Leucorrhinia dubia*, *L. rubicunda*) vastaavasti vaarantuneiksi (VU) ja sirokeijukorento silmälläpidettäväksi (NT) (De Knijf ym. 2024). Nämä lajit on kuitenkin arvioitu elinvoimaisiksi (LC) Suomen sudenkorentojen uhanalaisuusarvioinnissa (Karjalainen, S. 2019), ja ne ovat Suomessa yleisiä tai erittäin yleisiä.

3. Johtopäätökset ja suositukset

3.1. Liito-orava

Marjamäen selvitysalueelta rajattuun ydinalueeseen sisältyivät havaittu papanapuu, jäljellä oleva soveltuva metsä ja havaittu kolopuu. Ydinalue on suositeltavaa säästää, sillä on mahdollista, että liito-orava voisi vielä palata alueelle. Alueelta ei kuitenkaan havaittu tässä työssä lisääntymis- tai levähdyspaikkaa, eikä tiedossamme ole niistä aiempiakaan havaintoja. Näin ollen ydinalue ei ole luonnonsuojelulain 78 §:n mukainen kohde.

Lastusten selvitysalueella havaittiin vain kolopuita ja soveltuvaa metsää. Laji.fi-sivuston mukaan Lastusten alueelta on joitain aiempia havaintoja liito-oravasta, mutta tiedoissa ei ole pesäpuita tai ainakaan niiden tarkkoja sijainteja. Metsää oli paikoin harvennettu kolopuiden lähetyviltä vanhan havainnon alueella Ilvankajärven itäpuolella. Tässä selvityksessä papanoita ei kuitenkaan löydetty, vaikka kolopuita vanhojen havaintojen alueilla oli edelleen. Näin ollen lisääntymis- ja levähdyspaikkoja taikka ydinalueita ei rajattu.

3.2. Viitasammakko

Viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikat määritellään seuraavasti (Saarikivi 2017):

”Lajin esiintymispaikoilla lisääntymispaikaksi voidaan tulkita ne vesialueen osat, joissa koiraille on lisääntymisreviirit, joissa pariutuminen ja kutu tapahtuvat ja joissa nuijapäät elävät. Soidintaminen riittää osoittamaan lisääntymispaikan olemassaolon.

Levähdyspaikkaan kuuluvat päivälepopaikat esim. kasvillisuuden suojissa ja talvehtimispaikat sekä maa- että vesiympäristössä. Kutualueilla olevia talvehtimispaikkoja lukuun ottamatta levähdyspaikat eivät kuitenkaan ole yksiselitteisesti määriteltävissä. Lisääntymis- ja levähdyspaikan välittömässä läheisyydessä tulee olla levähdyspaikaksi ja ravinnonhakuun soveltuvaa ympäristöä, jonka rajausta on harkittava tapauskohtaisesti.”

Lajille soveliaat kohteet, joissa äänteleviä koiraita havaittiin, on tulkittava viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikoiksi (LLP). Lastusten selvitysalueella sijaitseva Puutarhatien viereinen lampi (kuva 7) pienialaisuutensa vuoksi kokonaisuudessaan tulkittava kokonaan LLP:ksi. Lastusten selvitysalueella sijaitsevalla Ilvankajärven pohjoisosan (kuva 8) kohteella rajausta käsittää vain lajille soveltuvan yhtenäisen ranta-alueen. Kaikki toimet, jotka voivat heikentää näiden paikkojen ekologista tilaa, ovat luonnonsuojelulain 78 §:n perusteella kiellettyjä. Heikentäviä toimia voivat olla esimerkiksi alueeseen vaikuttava rakentaminen, kuivattaminen tai ojittaminen, alueen hakkuut, vesitalouteen (erityisesti veden laatu ja määrä) vaikuttavat tekijät, lisääntymispaikan ruoppaus, kaivaminen, täyttämisen tai laajentamisen taikka kalojen istuttaminen. Myös LLP:jen ulkopuoliset toimet voivat siis heikentää niitä. Mahdollisille heikentäville toimille tulee hakea lupa ELY-keskuksesta.

Viitasammakon elinvaatimuksiin kuuluu myös soveliaan maaympäristön esiintyminen lisääntymispaikan ympäristössä, sillä viitasammakot elävät lisääntymiskauden jälkeen maaympäristöissä. Aikuiset viitasammakot voivat liikkua kilometrinkin päähän lisääntymispaikasta, mutta tavallisimmin ne elävät todennäköisesti muutaman sadan metrin säteellä siitä (Haapanen 1970, Elmberg 2008). Nämä maa-alueilla sijaitsevat levähdyspaikat eivät ole yksiselitteisesti määriteltävissä (Saarikivi 2017). Levähdyspaikkoja tulee silti säilyttää lisääntymispaikan ympäristössä, sillä pelkän lisääntymispaikan säilyttäminen ei ole mahdollista heikentämättä sitä. Lisääntymispaikan heikentymättömyyden (ekologisen toiminnallisuuden) varmistamiseksi tulee siis myös lisääntymispaikan ympäristössä olevia lajille soveliaita, kosteapohjaisia ja pääosin varjoisia maa-alueita säästää merkittävältä muutoksilta. Olennaisinta on, että näillä maa-alueilla säilyy kostea pienilmasto, maapohja ei kuivu nykyisestä ja maassa on sopivia piilopaikkoja esim. maapuita. Alueiden käsittely, esim. yksittäisten puiden kaataminen, tulisi tehdä talviaikaan, jolloin viitasammakot ovat talvehtimispaikoissaan.

3.3. Sudenkorennot

Idänkirsikorento on Suomessa suhteellisen eteläinen laji, joka tavattiin Suomesta vasta vuonna 2002 ja Hämeestä vuonna 2010. Laji ei siis vielä asuta läheskään kaikkia periaatteessa sille sopivia elinympäristöjä, ja tässä työssä tehty havainto vastakuoriutuneista yksilöistä lukeutuu lajin ensimmäisiin dokumentoituihin lisääntymishavaintoihin Pirkanmaalla. Lempäälää lähinnä olevat idänkirsikorentohavainnot ovat Valkeakoskelta ja Tampereelta (Suomen lajitietokeskus 2025).

Täplälämpikorenon elinympäristö on todennäköisesti pysynyt lajille sopivana laidunnuksen vaikutuksesta, sillä lampi ei ole päässyt kasvamaan umpeen.

Idänkirsikorento ja täplälämpikorento ovat Suomessa rauhoitettuja (Luonnonsuojelulaki 70 §) ja EU:n luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeja, joka edellyttää lajien tiukkaa suojelua (Luonnonsuojelulaki 78 §). Näin ollen lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja ei saa hävittää eikä heikentää. Näiden lajien osalta levähdyspaikat eivät ole yksiselitteisesti määriteltävissä, joten rajaukset keskittyvät lisääntymispaikkojen määrittelyyn. Heikentäviä voivat olla vastaavat toimet kuin viitasammakon yhteydessä on lueteltu.

Täplälämpikorento kuuluu myös luontodirektiivin liitteeseen II, joten siihen voidaan soveltaa myös luonnonsuojelulain 79 §:ä.

4. Kirjallisuus

- De Knijf, G., Billqvist, M., van Grunsven, R.H.A., Prunier, F., Vinko, D., Trottet, A., Bellotto, V., Clay, J. & Allen, D.J. 2024: Measuring the pulse of European biodiversity. European Red List of Dragonflies & Damselflies (Odonata). Euroopan komissio, Bryssel, Belgia.
- Elmberg, J. 2008: Ecology and natural history of the moor frog (*Rana arvalis*) in boreal Sweden. – Zeitschrift für Feldherpetologie, Supplement 13: 179–194. Glandt, D. & Jehle, R. (toim.): Der Moorfrosch/The Moor frog.
- Haapanen, A. 1970: Site tenacity of the common frog (*Rana temporaria* L.) and the moor frog (*R. arvalis* Nilss.). – Annales Zoologici Fennici 7(1): 61–66.
- Hanski, I. K. 2006: Liito-oravan (*Pteromys volans*) Suomen kannan koon arviointi. – Ympäristöministeriö.
- Hanski, I. K. 2016: Liito-orava. Biologia ja käyttäytyminen. – Metsäkustannus Oy, Latvia.
- Karjalainen, S. 2019: Sudenkorennot. – Julkaisussa: Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & U.-M. Liukko (toim.) 2019: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, Helsinki.
- Luonnonsuojelulaki 2023: 5.1.2023 annettu luonnonsuojelulaki (9/2023) [<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2023/20230009>] ja luonnonsuojelulain perustelut (HE 76/2022) [<https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2022/20220076>].
- Maa- ja metsätalousministeriö 2016: Liito-oravan huomioon ottaminen metsänsäilytyksen yhteydessä. Neuvontamateriaali. – Maa- ja metsätalousministeriö ja ympäristöministeriö, Helsinki.
- Mäkelä, K. & Salo, P. 2021: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. – Suomen ympäristökeskuksen raportteja 47 | 2021
- Nieminen, M. 2017: Liito-orava (*Pteromys volans* [Linnaeus, 1758]). – Teoksessa: Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017, s. 48–55. Ympäristöministeriö, Helsinki.
- Pynnönen, P. 2017a: Idänkirsikorento (*Sympecma paedisca* [Brauer, 1877]). – Julkaisussa: Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017, s. 154–157. Ympäristöministeriö, Helsinki.
- Pynnönen, P. 2017b: Lummelampikorento (*Leucorrhinia caudalis* [Charpentier, 1840]). – Julkaisussa: Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017, s. 162–165. Ympäristöministeriö, Helsinki.
- Pynnönen, P. 2017c: Sirolampikorento (*Leucorrhinia albifrons* [Burmeister, 1839]). – Julkaisussa: Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017, s. 166–169. Ympäristöministeriö, Helsinki.
- Pynnönen, P. 2017d: Täplälampikorento (*Leucorrhinia pectoralis* [Charpentier, 1825]). – Julkaisussa: Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl.

lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017, s. 170–174. Ympäristöministeriö, Helsinki.

Saarikivi, J. 2017: Viitasammakko (*Rana arvalis* Nilsson, 1842). – Julk.: Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017, s. 90–96. Ympäristöministeriö, Helsinki.

Suomen lajitietokeskus 2025: – Internet-sivut, <http://laji.fi>

Várkonyi, G., Koponen, M., Paappanen, J., Österblad, I., Fritzén, N., Jussila, R., Paukkunen, J. & Vikberg, V. 2019: Kätköpostistiäiset. – Julkaisussa: Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & U.-M. Liukko (toim.) 2019: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, Helsinki.

Ympäristöministeriö 2017: Liito-oravan huomioon ottaminen kaavoituksessa. – YM1/501/2017. 6.2.201.

Liite 1. Menetelmäkuvaukset

Liito-oravaselvitys

FM Minna Viljamaa teki maastotyöt 3.5.–4.5.2025 sekä 21.5.–28.5.2025 välisenä aikana, ajanjaksojen selvitysaika ei ollut kuitenkaan yhtäjaksoinen sillä välissä on tehty muitakin selvityksiä. Inventointiaika oli hyvä: lehtipuiden lehdet eivät olleet vielä suuria eikä aluskasvillisuus ollut vielä mainittavasti noussut. Liito-oravan jätökset ovat luotettavasti havainnoitavissa maaliskuun toukokuun välisenä aikana (ks. Nieminen 2017).

Muuttuvan maankäytön selvitysalueella sijaitsevat liito-oravalle mahdollisesti soveltuvat alueet valikoitiin alustavasti ilmakuvatarkastelulla sekä Laji.fi-sivuston aiempien havaintojen perusteella. Selvityksessä paikannettiin liito-oravalle soveltuvat alueet, esiintymisalueet, lisääntymis- ja levähdyspaikat, kolo-, papana- ja pesäpuut sekä kulkuyhteydet.

Maastossa edettiin siten, että saatiin kattava kuva puustosta sekä alueen sopivuudesta liito-oravalle. Liito-oravan ulostepapanoita etsittiin mahdollisten oleskelu- ja ruokailupuiden ja puuryhmien alta: rinnankorkeushalkaisijaltaan (dbh, 130 cm maasta) kaikki yli 30 cm paksut kuuset, yli 20 cm paksut haavat ja lepät sekä yli 35 cm paksut koivut ja raidat sekä muut järeät lehtipuut. Näiden puiden tyveltä etsittiin noin 0,75 metrin säteellä liito-oravan ulostepapanoita.

Metsän sopivuus liito-oravan elinympäristöksi arvioitiin seuraavasti:

Luokka 1 (Soveltuu hyvin liito-oravalle): Metsikkö täyttää liito-oravan kannalta kaikki vaatimukset. Metsäkuviot ovat yleensä varttuneita kuusivaltaisia sekametsiä, joissa sekapuina on haapaa ja koivua. Alueella on kolopuita tai muita liito-oravalle sopivia pesäpaikkoja. Metsätaloudessa nämä metsiköt luokitellaan uudistuskypsiksi. Metsäkuvio voi kuulua luokkaan 1, vaikka merkkejä liito-oravasta ei havaittaisikaan.

Luokka 2 (Soveltuu liito-oravalle): Metsä on puustoltaan pääasiassa liito-oravalle soveltuva, mutta usein iältään vielä nuori. Sopivat kolopuut puuttuvat tai mahdollisten ruokapuiden osuus on pieni. Esimerkiksi varttuneet kasvatusmetsät kuuluvat tähän luokkaan.

Luokka 3 (Liikkumisympäristö): Puuston korkeus on yli 10 m. Metsän rakenne on sellainen, että se ei sovellu liito-oravan lisääntymispaikaksi. Puusto voi olla vielä liian nuorta tai puulajit ovat liito-oravalle sopimattomia. Luokkaan kuuluvat nuoret kasvatusmetsät, nuoret ja varttuneet puhtaat männiköt sekä kuusimetsät, joista ei löydy liito-oravalle sopivia kolo- tai ruokailupuita. Nuoret lehtimetsät saattavat olla liito-oravan ruokailualueita, jos ne sijaitsevat asutun reviirin läheisyydessä.

Luokka 4 (Sopimaton liito-oravalle): Puuton, liito-oravalle täysin sopimaton alue. Eläin ei pysty liikkumaan alueella. Tähän luokkaan kuuluvat avohakkuut, nuoret alle 10-metriset taimikot, vesistöt, pellot ja rakennettu maa.

Viitasammakkoselvitys

Työssä käytettiin ympäristöministeriön ohjeistuksen (Saarikivi 2017) mukaisia lisääntymis- ja levähdyspaikkojen määritelmiä. Viitasammakon lisääntymispaikat selvitettiin yhdellä maastokäynnillä lajin soidinaikaan toukokuun alkupuolella. Selvityskohteet valittiin ilmakehän- ja karttatarkasteluna, ja ne olivat:

Marjamäki: Koivuniemi ja Korventausta.

Lastunen: Lastustenkulma, Jyränkö (3 kpl), Haaranne, Ilvankajärvi, Tervalampi (2 kpl), Torittu ja Omatupa.

Maastotyössä muuttuvan maankäytön selvitysalueen vesistöalueilla kuunneltiin lajityypillisiä soidinääniä rannoilla kävellen. Maastotyöt tehtiin olosuhteiden ollessa hyvät viitasammakoiden soidinäänten havainnointiin. Lisäksi valoisaan aikaan kuvattiin ja tarkasteltiin ympäristöä.

Maastokäynnit teki FM Minna Viljamaa seuraavasti:

2.–3.5.2025 klo 22:42–1:30: lämpötila oli 7 °C, sää melko tyyntä ja pilvistä

3.–4.5.2025 klo 22:01–3:37: lämpötila oli 4–6°C, sää tyyntä, illalla pilvetöntä, aamuyöllä pilvistä

Sudenkorentoselvitys

Selvityskohteet valittiin ilmakehän- ja karttatarkasteluna, ja ne olivat:

Marjamäki: Koivuniemi.

Lastunen: Lastustenkulma, Jyränkö (3 kpl), Haaranne, Ilvankajärvi (vain lampikorennot), Tervalampi (2 kpl), Torittu, Omatupa.

Selvityskohteet tarkastettiin maastokäynneillä rantoja pitkin kävellen. Kohteen 3 eteläpäätyä ei tarkistettu, koska siellä oli kurjen pesä lammikon keskellä olevalla lampareella ja alueen maanomistajan kanssa sovittiin, että ei häiritä kurkea, ettei se hylkää pesäänsä. Näköhavainnoinnin lisäksi käytettiin apuna kiikareita.

Idänkirsikorentoselvityksen teki FM Timo Nupponen 12.5.2025 klo 11:53–15:38. Idänkirsikorento suosii seisovan veden lampia ja järviä, joissa on reheviä ja suojaisia rannan ja veden välisiä reunavyöhykkeitä, joiden yhteydessä on kelluslehtisiä vesikasveja. Idänkirsikorento lentää usein myös etäämmälle vesistöistä saalistamaan ja yöpymään. Idänkirsikorento talvehtii aikuisena. Toukokuun alku on lajin kartoitukseen paras aika, koska muut idänkirsikorentoa muistuttavat lajit eivät ole silloin lennossa.

Säätila

12.5.2025 Klo 12:00 lämpötila oli +14 °C, pilvisyys 0/8, tuuli 3 m/s NW; klo 16:00 lämpötila oli +17 °C, pilvisyys 1/8, tuuli 3 m/s NW. Olosuhteet olivat hyvät.

Fenologinen vaihe

12.5.2025 Leskenlehti, sinivuokko, rentukka ja voikukka kukkivat.

Lampikorentoselvityksen kohteena olivat sirolampikorento (*Leucorrhinia albifrons*), lummelampikorento (*L. caudalis*) ja täplälampikorento (*L. pectoralis*). Lajien lentoajan yksilörunsauden huippu ajoittuu noin juhannuksesta heinäkuun puolivälin tienoille (sirolampikorennolla heinäkuun loppuun), mutta siinä on vuosittaista vaihtelua. Myös muut käyntikohteiden sudenkorentolajit ja niiden yksilömäärät kirjattiin maastokäyntien yhteydessä.

Lampikorentoselvityksen teki FM Miikka Friman viidellä maastokäynnillä (2.7., 10.7., 13.7., 15.7. ja 26.7.2025) ja selvityskohteet kierrettiin jalkaisin. Useimmilla kohteilla käytiin kahdesti, mutta jos kohde ei maastotarkastelun perusteella selvästi vastannut luontodirektiivin lampikorennolle sopivaa elinympäristöä, maastokäynti rajoitettiin yhteen kertaan ja selvitys keskitettiin

potentiaalisemmille paikoille (käyntikerrat selviävät liitteestä 3). Luontodirektiivin lampikorentojen kannalta lisääntymispaikoiksi huonosti soveltuvia elinympäristöjä alueella olivat hyvin pienialaiset ja lähes umpeenkasvaneet kohteet (Toritun lampi) sekä makrofyyttien vyöhykkeeltään kapea-alaiset virtaavat vedet (Marjamäen altaat, Jyrängön puroallas). Potentiaalisimmiksi kohteiksi sen sijaan arvioitiin Ilvankajärvi ja Tervalammi. Tervalammi ja sen länsipuolinen kaivettu lampi ovat tässä selvityksessä yhdistetty yhdeksi kohteeksi (Tervalammit), sillä kohteet sijaitsevat vierekkäin ja käytännössä jakavat saman lajiston.

Sudenkorentoja havainnoitiin maastossa ja tarvittaessa pyydystettiin hetkellisesti määritystä varten. Havaitut lajit ja havaintopaikat dokumentoitiin kuvaamalla. Sudenkorennot ovat aktiivisia auringonpaisteessa ja piiloutuvat usein kasvillisuuden sekaan viileällä ja sateisella tai tuulisella säällä. Maastokäynnit toteutettiin tämän vuoksi poutaisella ja vähätuulisella säällä, ja mahdollisen sadekuuron sattuessa selvitys keskeytyi. Vuonna 2025 kartoituksen kannalta haastavaa oli yhtäältä viileä ja sateinen kesäkuu ja toisaalta sen jälkeinen hellejakso, sillä lämpimällä säällä on usein tapana rajoittaa lentoajan huippua lyhyemmälle aikavälille.

Liite 2. Valokuvia sudenkorentoselvityksestä

Kuva 2.1. Kohde 1 Lastusten Omatuvassa. (12.5.2025)

Kuva 2.2. Kohde 2 Lastusten Toritussa. (12.5.2025)

Kuva 2.3. Kohde 3 Lastusten Keselän ensimmäisessä kohteessa. (12.5.2025)

Kuva 2.4. Kohde 4 Lastusten Keselän toisessa kohteessa. (12.5.2025)

Kuva 2.5. Kohde 5 Lastusten Jyrängön ensimmäisessä kohteessa. (12.5.2025)

Kuva 2.6. Kohde 6 Lastusten Jyrängön toisessa kohteessa. (12.5.2025)

Kuva 2.7. Kohde 7 Lastusten Jyrängön kolmannessa kohteessa. (12.5.2025)

Kuva 2.8. Kohde 8 Lastusten Mäkelässä. (12.5.2025)

Kuva 2.9. Kohde 9 Lastusten Koivulassa. (12.5.2025)

Kuva 2.10. Kohde 10 Lastusten Haaranteessa. (12.5.2025)

Kuvat 2.11 ja 2.12. Kohde 11 Marjamäen Koivuniemessä. Tämä on idänkirsikorenon lisääntymispaikka. (12.5.2025)

Kuva 2.13. Selvityksessä havaittu idänkirsikorenon lisääntymispaikka Tervalammilla 26.7.2025.

Kuva 2.14. Selvityksessä havaittu täplälampikorenon lisääntymispaikka Jyrängössä 13.7.2025.

Liite 3. Sudenkorentohavainnot kohteittain ja muut merkittävät hyönteishavainnot

Käynnit ja havainnot Miikka Frimanin lampikorentoselvityksessä. Luontodirektiivissä mainitut lajit on merkitty tähdellä (*).

Ilvankajärvi (61.310119° N, 23.892077° E)

15.7.2025, 26.7.2025

Sirokeijukorento (*Lestes sponsa*)

Keihästyönkorento (*Coenagrion hastulatum*)

Eteläntytönkorento (*Coenagrion puella*)

Sirotytönkorento (*Coenagrion pulchellum*)

Okatytönkorento (*Enallagma cyathigerum*)

Isotytönkorento (*Erythromma najas*)

Kirjoukonkorento (*Aeshna cyanea*)

Ruskoukonkorento (*Aeshna grandis*)

Vaskikorento (*Cordulia aenea*)

Välkekorento (*Somatochlora metallica*)

Ruskohukankorento (*Libellula quadrimaculata*)

Tummasyyskorento (*Sympetrum danae*)

Jyräkö, lampi (61.320854° N, 23.872538° E)

10.7.2025, 13.7.2025

Sirokeijukorento (*Lestes sponsa*)

Keihästyönkorento (*Coenagrion hastulatum*)

Eteläntytönkorento (*Coenagrion puella*)

Okatytönkorento (*Enallagma cyathigerum*)

Vaskikorento (*Cordulia aenea*)

Ruskohukankorento (*Libellula quadrimaculata*)

Pikkulampikorento (*Leucorrhinia dubia*)

Täplälampikorento (*Leucorrhinia pectoralis*)*

Isolampikorento (*Leucorrhinia rubicunda*)

Jyränkö, allas purossa (61.319585° N, 23.873914° E)

10.7.2025

Eteläntytönkorento (*Coenagrion puella*)Kuismantien lampi (61.315085° N, 23.840923° E)

10.7.2025, 13.7.2025

Sirokeijukorento (*Lestes sponsa*)Keihästyönkorento (*Coenagrion hastulatum*)Eteläntytönkorento (*Coenagrion puella*)Sirotytönkorento (*Coenagrion pulchellum*)Okatytönkorento (*Enallagma cyathigerum*)Isotytönkorento (*Erythromma najas*)Vaskikorento (*Cordulia aenea*)Litteähukankorento (*Libellula depressa*)Ruskohukankorento (*Libellula quadrimaculata*)Marjamäen altaat (61.358760° N, 23.802161° E)

2.7.2025

Keihästyönkorento (*Coenagrion hastulatum*)Eteläntytönkorento (*Coenagrion puella*)Sirotytönkorento (*Coenagrion pulchellum*)Okatytönkorento (*Enallagma cyathigerum*)Täpläkiiltokorento (*Somatochlora flavomaculata*)Ruskohukankorento (*Libellula quadrimaculata*)Puutarhatien allas (61.327078° N, 23.882156° E)

2.7.2025

Ainoana sudenkorentolajina paikan ympäristössä havaittiin neidonkorennon (*Calopteryx virgo*) koiras, joka lenteli pusikoituneella hakkuuaukealla, 60 metriä altaasta lounaaseen. Yksilö on kulkeutunut paikalle todennäköisesti lähialueen virtaavien vesien ääreltä. Allas todettiin maastossa lampikorennoille ja useimmille muille sudenkorennoille soveltumattomaksi elinympäristöksi, sillä sen vesialue ja jyrkät rannat olivat käytännössä paljaita kasvistosta.

Puutarhatien lampi (61.323126° N, 23.886080° E)

2.7.2025, 13.7.2025

Sirokeijukorento (*Lestes sponsa*)Keihästyönkorento (*Coenagrion hastulatum*)Eteläntytönkorento (*Coenagrion puella*)Sirotytönkorento (*Coenagrion pulchellum*)Okatytönkorento (*Enallagma cyathigerum*)Siniukonkorento (*Aeshna juncea*)Vaskikorento (*Cordulia aenea*)Ruskohukankorento (*Libellula quadrimaculata*)Isolampikorento (*Leucorrhinia rubicunda*)Tervalammit (61.323126° N, 23.886080° E; 61.313834° N, 23.867632° E)

2.7.2025, 26.7.2025

Sirokeijukorento (*Lestes sponsa*)Idänkirsikorento (*Sympetrum paedisca*)*Keihästyönkorento (*Coenagrion hastulatum*)Eteläntytönkorento (*Coenagrion puella*)Sirotytönkorento (*Coenagrion pulchellum*)Okatytönkorento (*Enallagma cyathigerum*)Isotyönkorento (*Erythromma najas*)Kirjoukonkorento (*Aeshna cyanea*)Ruskoukonkorento (*Aeshna grandis*)Siniukonkorento (*Aeshna juncea*)Vaskikorento (*Cordulia aenea*)Välkekorento (*Somatochlora metallica*)Litteähukankorento (*Libellula depressa*)Ruskohukankorento (*Libellula quadrimaculata*)Isolampikorento (*Leucorrhinia rubicunda*)Tummasyyskorento (*Sympetrum danae*)Torittu, lampi (61.318829° N, 23.857272° E)

13.7.2025

Keihästyönkorento (*Coenagrion hastulatum*)

Eteläntytönkorento (*Coenagrion puella*)

Sirotytönkorento (*Coenagrion pulchellum*)

Kirjoukonkorento (*Aeshna cyanea*)

Ruskoukonkorento (*Aeshna grandis*)

Virtasentien lampi (61.314723° N, 23.893970° E)

15.7.2025, 26.7.2025

Sirokeijukorento (*Lestes sponsa*)

Keihästyönkorento (*Coenagrion hastulatum*)

Eteläntytönkorento (*Coenagrion puella*)

Kirjoukonkorento (*Aeshna cyanea*)

Ruskoukonkorento (*Aeshna grandis*)

Tummasyyskorento (*Sympetrum danae*)

Elokorento (*Sympetrum flaveolum*)

Vuohionpolun lampi ja oja (61.355787° N, 23.816261° E; 61.354778° N, 23.814208° E)

2.7.2025, 15.7.2025

Neidonkorento (*Calopteryx virgo*)

Sirokeijukorento (*Lestes sponsa*)

Keihästyönkorento (*Coenagrion hastulatum*)

Eteläntytönkorento (*Coenagrion puella*)

Sirotytönkorento (*Coenagrion pulchellum*)

Okatytönkorento (*Enallagma cyathigerum*)

Isotytönkorento (*Erythromma najas*)

Hoikkatytönkorento (*Ischnura elegans*)

Keritytönkorento (*Ischnura pumilio*)

Punatytönkorento (*Pyrrhosoma nymphula*)

Välkekorento (*Somatochlora metallica*)

Liteähukankorento (*Libellula depressa*)

Ruskohukankorento (*Libellula quadrimaculata*)

Tummasyyskorento (*Sympetrum danae*)

Verikorento (*Sympetrum sanguineum*)

Muu hyönteislajisto

Maastokäyntien aikana alueella tavattiin satunnaisesti myös muita hyönteisiä, sillä niiden kohtaamista sudenkorentoselvityksen yhteydessä on vaikea välttää. Havaituista ja toistaiseksi määritetyistä muista lajeista kaksi on arvioitu silmälläpidettäväksi (NT) uusimmassa Suomen lajien vuoden 2019 uhanalaisuusarvioinnissa (Várkonyi et al. 2019). Lisäksi tavattiin muutamia paikoittaisia tai vähän havaittuja lajeja.

Perithous divinator -rosoahmasen koiras saatiin haavimalla matkan varrella olleen terttuseljan (*Sambucus racemosa*) lehvästöä Jyrängössä 10.7.2025. Ahmaspistiäislaji on arvioitu silmälläpidettäväksi (NT). Se on erityisesti ontoissa varsissa ja oksissa pesivien kirvapistiäisten (Pemphredonidae) parasitoidi.

Xorides alpestris -purasahmanen esiintyi 13.7. viljelyalueen ympäröimällä metsäkaistaleella Toritussa. Paikalta löytyi naaras ja koiras. Laji on arvioitu silmälläpidettäväksi (NT). Se on eräiden kuolleissa lehti- ja havupuissa elävien sarvijäärien (Cerambycidae) parasitoidi.

Samalla löytyi myös naaras ahmaspistiäislajista *Tropistes falcatus*, joka on käärmekorentojen (Raphidiidae) parasitoidina niin ikään metsäympäristöjen laji. Se ei kuulu uhanalaisuusarvioinnissa arvioituihin ryhmiin.

Maininnan ansaitsee myös Suomessa harvakseltaan tavattu ahmaspistiäislaji *Ateleute linearis*, josta tuoreita havaintoja tunnetaan vain hyvin vähän. Naarasyksilö löytyi 15.7. Ilvankajärven eteläpuolisen metsän aluskasvillisuudesta. Laji ei kuulu uhanalaisuusarvioinnissa arvioituihin ryhmiin.

Jyrängössä lammen eteläpuolisen ojan reunalta tavattiin 10.7. luhtakärpälaji *Coremacera marginata*. Laji on Suomessa yleinen, mutta eteläinen, ja se lienee uusi laji Pirkanmaalle.

Huomionarvoisena havaintona voidaan mainita myös Ilvankajärven itärannalta 26.7. tavattu kimalaissurri (*Eristalis oestracea*), jota yleisesti pidetään suhteellisen harvinaisena ja järviseuille painottuvana lajina. Laji on kuitenkin Suomessa tavallisempi kuin suuressa osassa muuta Eurooppaa, ja se on meillä arvioitu elinvoimaiseksi (LC).

Kutojantie 6–8
02630 Espoo
<http://www.faunatica.fi/>